

Een stranding bij Wassenaar

mr dr T. Huitema

De Engelse tjalk Vabel, in de storm vastgelopen op het strand bij de Wassenaarse Slag.

Het strand bij Wassenaar is een uniek en uitgezocht gebied dat op velen, dikwijls op te velen, een grote aantrekkingskracht uitoefent. Maar schepen en jachten, nee komen er nooit. Met grote koppen meldden Haagse kranten van maandag 1 september 1980 dan ook:

BRITSE TJALK LOOPT IN STORM VAST BIJ WASSENAAR KAPITEIN SLAAT OVERBOORD

Het bleek de tjalk Vabel te zijn, die zaterdagmorgen vroeg met zes man aan boord uit Woodbridge was vertrokken met bestemming Amsterdam. Bij een snel aanwakkerende wind raakte men voor de Nederlandse kust, op lagerwal, in moeilijkheden, de motor viel uit en de kapitein-eigenaar werd door een hoge golf voor Katwijk overboord geslagen.

Volgens de krantenverslagen trachtte men de haven van Katwijk (die overigens helemaal niet bestaat) binnen te lopen en strandde het stuurloze schip zondagmorgen bij de Wassenaarse slag. Vijf bemanningsleden werden door de Wassenaarse politie en de reddingsbrigade ongedeerd van boord gehaald. Een zoekactie naar de vermiste eigenaar door een helicopter en een kruiser van de Koninklijke Marine leverde niets op.

Ziedaar de feiten. Uiteraard ga je direct naar het gestrande schip kijken - het is immers nog geen vijf kilometer van je huis - en onmiddellijk word je nieuwsgierigheid gewekt om aan de weet te komen welk schip daar nu zo triest ligt. Zulks te meer omdat daarna de scheepsbouwer Piet Dekker uit Kortenhof het wrak van assuradeuren kocht en bij de Federatie Oud-Nederlandse Zeilschepen subsidie aanvraag voor de restauratie. Je weet dat je zo'n restauratie rustig aan Piet Dekker kunt toevertrouwen

maar is het schip zelve het waard? Welnu, de vervulling van de wens om 'iets aan de weet te komen' omtrent de historie van dit schip had heel wat meer voeten in de aarde dan ik ook maar een ogenblik had verwacht.

De eerste aanknopingspunten kwamen van Mr A. Blussé van Oud-Alblas, die als lid van de Restauratiecommissie van de Federatie, de zo juist genoemde subsidieaanvraag mede moest beoordelen.

Hij wees er op dat deze 'houten platbodem van zwaar boeierachtig model' (een juweel van een omschrijving) een opvallend merk vertoont, namelijk drie sint-andrieskruisen onder elkaar met het nummer 855.

Bovendien zag hij een opvallend grote overeenkomst met de 'recherche-boeier' zoals die staat afgebeeld in het pas verschenen boek 'Weerzien van de oude binnenvaart' van Martens en Westra.

Dus begon ik met het schrijven van een brief aan de uitgever van het boek van Martens en Westra met het verzoek mij het adres van deze auteurs te geven. Doch de uitgever berichtte dat men nimmer adressen van auteurs aan derden verschaft maar dat men desgevenst wel een brief voor hen wilde doorzenden. Aldus gedaan, maar nooit enige reactie ontvangen.

Dan maar, vanwege die drie sint-andrieskruisen, een brief geschreven aan de Gemeentelijke Archiefdienst van Amsterdam, gevestigd in het mooie vroegere gemeentehuis van Ouderkerk, met de vraag of dat speciale merk wellicht zou kunnen betekenen dat het schip in dienst van de gemeente Amsterdam was geweest. Allereerst kreeg ik daarop het vriende-

Lloyd's Register of Yachts, 1947, onder no. 7059 de 'Vabel'.

LLOYD'S REGISTER OF YACHTS, 1947.

VAR

1	2	3	4	5 DIMENSIONS			6 BUILD		7	8	9	10	11	12	13	14
				Length	Beam	Depth	Builder	When								
Yacht's Name	Type	Material of Hull	Superstructure	O.A.	Beam	Depth	Builder	When	Particulars and Builders	Owners	Port	Classification	Character	Part of	Class	Remarks
7045 Urania	Wood HnsSlp	Piper	1-74	17-9	6-5	3-5	W. Hardy	1897		N. C. Robertson, M.B.E.	Poole					
7046 Urda	Wood TwNc	Par.Mot.	8	17-9	4-0	3-0	T.B. Davis	1914	Petrol Motor 4Cyl. 5"	The Executors of the late T. B. F. Davis	Durban					
7047 Uribes	Iron AuxSch	Par.Mot.	81-48	104-2	24-1	6-8	M. Pearce & Co.	1908	Petrol Motor 6Cyl. 5"	J. P. Mrs. L. G. & Miss Adelaide D. M. McFarlane & J. F. Falcoz	Adelaide					
7048 Ursa	Wood AuxHm	Par.Mot.	5-48	32-1	4-6	5-6	AboBtvaart	1907	Petrol Motor 4Cyl. 2 1/2"							
7049 Ursula	Wood BmSlp	Par.Mot.	11	43-3	7-6	—	Kristina	1922		R. Furstenborg	Helsingfors					
7050 Ursula B.	Wood TwNc	Par.Mot.	7-03	36-1	3-4	5-1/2	Powland	1930	2 Petrol Motors (1) 4Cyl. 2 1/2" - 4" (2) 4Cyl. 2 1/2" - 3 1/2" - 4"	T. B. Hyrne	Hull					
7051 Urutau	Wood Nc Kch	Par.Mot.	14	32-0	11-0	3-2	Nagara	1908	Petrol Motor 4Cyl.	Dr. J. J. O'Connor	Buenos Aires					
7052 Uscocco	Wood AuxOut	Par.Mot.	—	27-8	2-5	—	Mertindich	1904	Petrol Motor 4Cyl.	Comm. Elio Bracco	Lusignanpiccolo					
7053 Utiekah III	Wood AuxYwl	Par.Mot.	37-21	56-0	15-5	5-4	Wilson Bros	1925	Paraffin Motor 4Cyl. 3 1/2" - 4 1/2"	I.E. Giles & A. Hamilton	Melbourne					
7054 Utti	Wood BmSlp	Par.Mot.	8	38-9	6-6	4-2	W. Pitt & Son	1925	Paraffin Motor 4Cyl. 3 1/2" - 4 1/2"	Paul Salminen	Wiborg	Hfs	(14)	6,29		
7055 Uvedalia	Wood AuxBm	Par.Mot.	5-77	29-6	3-2	5-1	Walton-on-Near	1925	Paraffin Motor 4Cyl. 3 1/2" - 4 1/2"	E. P. Atkins	Colchester					
7056 Uzo Zurija	Steel TwNc	Sch	46-87	91-6	18-9	7-3	J.B. Whitlock	1913	2 Paraffin Motors 6Cyl. 5 1/2" - 6"	Francisco Aldecoa	Bilbao					
7057 Vaara	Wood BmSlp	Par.Mot.	80	30-2	6-4	—	BoiteSlp	1925	Paraffin Motor 4Cyl. 3 1/2" - 4 1/2"	John J. Hyland	Cork	Gis	(14)	10,33		
7058 Vaar-Wel	Steel AuxKch	Par.Mot.	41	59-0	12-9	5-0	Gabr.	1925	Paraffin Motor 4Cyl. 3 1/2" - 4 1/2"	C. N. Hin	Haarlem					
7059 Vabel	Wood AuxOut	Par.Mot.	12-34	40-7	12-0	—	Hollandische Scheep	1915	Petrol Motor 4Cyl. 3 1/2" - 4 1/2"	Mrs. H. C. Hanson	London					

lijke verzoek om f 26,40 te storten waarna 'het resultaat van het onderzoek zal worden medegedeeld'. En dat resultaat luidde vervolgens: niets kunnen vinden!

Brieven schrijven is blijkbaar geen goede manier om scheepshistoriën uit te pluizen.

Een andere manier. Gewoonlijk staan – wat grotere – jachten in Engels bezit vermeld in Lloyds Register of Shipping. En warempel, in het register van 1947 stond de Vabel vermeld, met de toevoeging dat zij in 1915 gebouwd zou zijn door 'Hollandsche Scheeps' in Friesland.

Dat leek een hele stap vooruit want nu was tenminste het bouwjaar bekend. Maar welke werf in Friesland had ooit een naam die in afkorting 'Hollandsche

Scheeps' oplevert? Ik kon en kan me niet voorstellen dat een werf in Friesland zich met zo'n naam zou 'toeien'. Maar goed, toch ook maar in die richting gezocht.

In Schuttevaer, waarop het Nederlands Historisch Scheepvaartmuseum in Amsterdam niet minder dan vier ingangen heeft via microfilm, komt deze naam in geen enkele jaargang voor. Moorman's Periodieke Pers – eertijds uitgever van de Waterkampioen – heeft vroeger een jaarlijkse publicatie uitgegeven onder de naam 'Nederlandsche Scheepsbouw en Scheepvaart' waarin onder meer van af 1920 alle werven in Nederland staan vermeld. Geen resultaat.

Mijn laatste hoop was toen de heer L. Kamminga in Leeuwarden, die veel zo

niet alles van werven in Friesland afweet. Maar ook hij kon deze naam niet thuis brengen. Het leek dus allemaal toch weer niets te worden tot ik bij toeval – want toeval en geluk spelen altijd een rol bij dit soort zaken – in oude jaargangen van 'De Waterkampioen' snuffelende, in die van 1936 op pag. 1005 in een 'Brief uit België' het volgende las:

Een Hollandsche platbodem, de 'Margareta', werd naar België verkocht en heet nu Vabel. Het is een zeer eigenaardige boeier, zooals die weldra alleen nog in België zullen te vinden zijn.

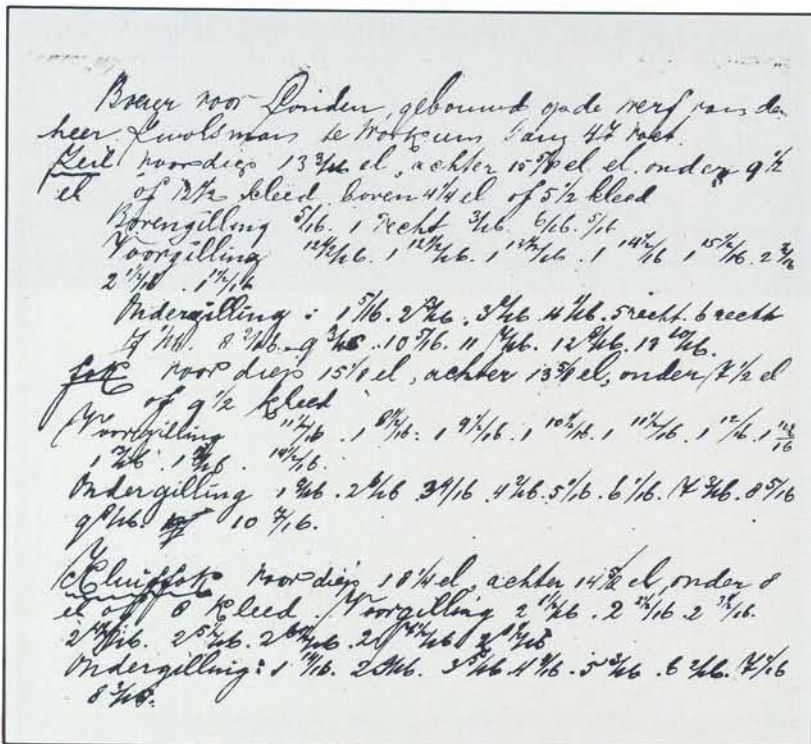
Uiteraard onmiddellijk contact met Antwerpen opgenomen en gezocht in de jaarboekjes van de Royal Yachtclub van België. Geen Vabel. (Zo langzamerhand krijg ik de neiging Fabel te schrijven).

Een onderzoek in Nederland naar een tjalk met de naam Margareta leverde ook niets op: niets in het Nederlandsche Jachtregister, niets in de jaarboekjes van de Koninklijke of van de Maas.

Maar op een boeier of tjalk behoren zeilen en wanneer die boeier of tjalk in Friesland is gebouwd, is er een redelijke kans dat, zeker in die tijd, de zeilen zijn gemaakt bij Molenaar in Grouw of bij De Vries in Lemmer.

Van beide zeilmakers zijn de snijboeken bewaard en inderdaad bij De Vries staat vermeld dat in 1915 zeilen zijn gemaakt voor een 'Boeier voor Londen, gebouwd op de werf van de heer Zwolsman te Workum, lang 47 voet.'

Zou dit de Vabel ex Margareta zijn? De lengte klopt wel, maar het schip zou dus voor Engeland gebouwd zijn, later weer in Nederland terug zijn gekomen en via België opnieuw naar Engeland

Snijboek van de zeilmakerij De Vries te Lemmer. 1915. Rijksarchief-depot te Leeuwarden.

zijn verkocht om tenslotte op de Nederlandse kust te stranden. Of misschien – en dat lijkt aannemelijker – is deze boeier in het oorlogsjaar 1915 nimmer in Engeland afgeleverd en – tot 1936 – in Nederland gebleven. Hoe dan ook, helemaal sluitend is het verhaal dus nog niet. Ik heb echter begrepen dat het schip inmiddels een nieuwe eigenaar heeft, de heer Molle in Middelburg, die de door P. Dekker begonnen restauratie wil voltooien. Aan hem daarom een korte vraag: Wilt u het onderzoek afmaken?

De Vabel op de werf bij P. Dekker.